

ÜNİVERSİTE GENÇLERİNİN HAYATIN ANLAM VE AMACINI TEMELLENDİRMEDE DİNİN BELİRLEYİCİLİĞİNE DAİR GÖRÜŞLERİ: KARABÜK ÖRNEĞİ

VIEWS OF UNIVERSITY YOUTH ON THE DETERMINATION OF THE MEANING AND PURPOSE OF LIFE BY RELIGION: THE CASE OF KARABUK

Handan YALVAÇ ARICI¹
İsmail ÇEVİK²

ORCID: H.Y.A 0000-0003-4179-3919
İ.Ç. 0000-0003-3655-8092

Corresponding author/Sorumlu yazar:

¹ Handan Yalvaç Arıcı

Bağımsız Araştırmacı, Türkiye

E-mail/E-posta: handanyalvac1453@gmail.com

² İsmail Çevik

Karabük University, Türkiye

E-mail/E-posta: ismailcevik@karabuk.edu.tr

Received/Geliş tarihi: 14.10.2024

Benzerlik Oranı/Similarity Ratio: %7

Revision Requested/Revizyon talebi:

11.11.2024

Last revision received/Son revizyon teslimi:

21.11.2024

Accepted/Kabul tarihi: 11.12.2024

Etik Kurul İzni/ Ethics Committee Permission:

Karabük Üniversitesi Rektörlüğü

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve

Yayın Etiği Kurulu / 317103 / 01.02.2024

Citation/Atf: Yalvaç Arıcı, H. & Çevik, İ.

(2025). Üniversite Gençlerinin Hayatın Anlam Ve

Amacını Temellendirmede Dinin Belirleyiciliğine

Dair Görüşleri: Karabük Örneği. The Turkish

Online Journal of Design Art and Communication,

15 (1), 207-224.

https://doi.org/10.7456/tojdac.1566679

Öz

Anlam bireyin kendi varoluşuna ait sorulara verdiği cevaplarla varlığını konumlandırmasını ifade etmektedir. Varlığı, varoluşu anlama ve hayata anlam verme faaliyeti, insana özgü bir nitelik olarak görülmektedir İnsan anlam arayışı insanlık tarihi kadar kadim bir arayıştır. Yeni dünya düzeninde bireyin nereden gelip nereye gittiğinin önemi kalmamakta, tüm vurgu dünya hayatına yapılmaktadır. Bu perspektif ebedilik tasavvurunu inşa etmekte, böylelikle hayat anlamından ve amacından uzaklaşmaktadır. Hız ve haz temeli üzerine kurgulanan hayat anlayışı gençlerin manevi dünyalarının daralmasına neden olmaktadır. Bu çalışmada gençlerin hayatın anlam ve amacını hangi temellere dayandırdıklarının anlaşılması amaçlanmaktadır. Nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgubilimsel) bir çalışma olarak tasarlanmış olan bu çalışmada katılımcıların hayatın anlam ve amacı konusundaki duygu ve düşünceleri öğrenilmek için görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubu 18-23 yaş aralığında bulunan ve Karabük Üniversitesinde eğitim gören, farklı bölümlerden olan 15'i erkek, 11'i kadın öğrenciden oluşmaktadır. Toplam 26 öğrenciyle mülakat yapılmıştır. Katılımcıların tümü hayatın anlam ve amaç olmadan yaşanmayacağını belirtmişler, katılımcıların çoğunluğu hayatın anlam ve amacının inanç temelli olması gerektiğini vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Anlam, Amaç, Anlam Arayışı, Hayatın Anlam ve Amacı, Anlama Dair Kültür.

Abstract

Meaning refers to the positioning of one's existence by providing answers to questions inherent to their own being. The quest for meaning is as ancient as human history itself. In the new world order, the importance of where the individual came from and where they are headed diminishes, with all emphasis directed towards worldly life. This perspective constructs a conception of eternity, thereby distancing itself from the meaning and purpose of life. The life understanding constructed upon the basis of speed and pleasure leads to the narrowing of young people's spiritual worlds. The aim of this study is to understand the foundations upon which young people base the meaning and purpose of life. In this research, designed as a phenomenological (descriptive) study, which is one of the qualitative research designs, interviews were conducted to learn about participants' feelings and thoughts regarding the meaning and purpose of life. The study group consists of 15 male and 11 female students, aged between 18 and 23, enrolled in various departments at Karabük University. Interviews were conducted with a total of 26 students. All participants stated that life is meaningless without purpose and meaning, with the majority emphasizing that the meaning and purpose of life should be faith-based.

Keywords: Religious Education, Meaning, Purpose, Search for Meaning, Meaning and Purpose of Life.

GİRİŞ

İnsan varlığının kadim tarihinde ontolojik olarak anlam arayışının merkezi bir önemi bulunmaktadır. Anlam hayatı bir amaç üzerine temellendirmektir. Türkçe sözlüklerde anlam kavramı “*bir kelimededen, bir sözden, bir davranıştan veya olgudan anlaşılan şey, bunların hatırlattığı düşünce veya nesne, mana, meal, fetva, mazmun, medlul*” (Akalin, 2011, s. 127), “*bir işaret, kelime, hareket veya olaydan anlaşılan şey, mana*” (Ayverdi, 2005, s.2/1142) olarak tanımlanmaktadır. Arapça lügatlerde anlam “*aniye*” kökünden türediği düşünüldüğünde kastedilen veya demek istenilen şey, kelimenin maksadı şeklinde tanımlanmakta, mefhum kavramının türediği “*Fehm*” kavramı ise kalp ile bir şeyi bilmek olarak tarif edilmektedir (İbn Manzur, 1997, s. 101-106). Bir başka ifadeyle anlam kalben bilinen şey anlamına gelmektedir. İngilizce sözlüklerde anlam, bir şeyin ne anlama geldiği veya ne ifade ettiği, bir şeyin anlamı veya niyeti, amaç, değer ve önem manalarına gelmektedir (Wehmeier, 1994, s. 390). Psikoloji sözlüğünde anlam, konuşmacının veya yazarın iletmek istediği şey ya da kullanılan fiziksel sembolle ilişkilendirilen mana (Reber, 1985, s. 424) felsefe sözlüğünde ise bir şeyin gösterdiği ya da dile getirdiği kavramlar bütünü, dildeki göstergelerin ifade ettiği şey, bir kişiyi bir nesneye, bir duruma gönderen ve sözcüklerle ortaya konan şey, mana ve bir özneyle bir nesne arasındaki ilişkiye içerik kazandıran bağ (Cevizci, 1999, s. 55-56) olarak açıklanmaktadır.

Varlığı, varoluşu anlama ve hayata anlam verme faaliyeti, insana özgü bir nitelik olarak görülmektedir (Holm, 2007, s. 12). Hayatın anlamı “*var olan anlam*” ve “*anlam arayışı*” gibi iki farklı dinamik üzerine kurgulanmaktadır. “*Var olan anlam*” bireylerin yaşamlarında sahip oldukları kimlikleri, yaşama uyumları, özel olduklarının farkında olmaları ve yaşamlarındaki hedeflerini belirlemek ve hedeflerine uygun yaşayabilmek için sahip oldukları öz kaynakların bilincinde olmalarıdır (Steger vd., 2006, s. 80-85). Felsefe, teoloji, psikoloji ve sosyoloji birçok disipline konu olan “*Hayatın Anlamı*” kavramının modern bilim tarihinde ilk defa 20. yüzyılda W. Dilthey, F. Spranger, S. Freud ve A. Adler’in çalışmalarında daha sonra V. Frankl, A. N. Leontiev çalışmalarında yer aldığı görülmektedir (Şentürk & Yakut, 2014, s. 49). Psikoloji bilimi hayatın anlamı konusundaki çalışmaların fizyolojinin veya biyolojinin araştırma alanlarından ziyade psikolojinin konusunun olduğunu savunmaktadır. Psikologlar hayatın anlamıyla ilgili hayatı anlama ve anlamlandırma süreci, bu sürecin insanın davranışlarına olan etkileri, bireysel ve toplumsal mutluluk açısından önemi olmak üzere üç konu üzerine odaklanmaktadır (Adler, 1997, s. 15). Bireyin hayatı anlamlandırma süreci bir olayı inançları ve beklentileri ile uyumlu olduğunu hissettiğinde ortaya çıkmaktadır (Leontiev, 2005, s. 45-46). Hayata anlam atfetme, hayatı anlamlı hâle getirmede hayata bir amaç yüklemek gerekmektedir. Buna mukabil amaçsızlık duygusu yaşayan bireyler, hayatın anlamını kaybetme eğilimindedirler (Akıncı, 2005, s. 8). Amaç sözlükte ulaşılmak istenilen sonuç, maksat olarak tanımlanmakta (Akalin, 2011, s. 110), bireylerin anlam arayışı, genellikle bir tür iç tutarlılık arayışı olarak kabul edilirken, amaç kavramı ise daha çok belirlenen hedeflere odaklanmayı ifade etmektedir (Yalom, 1999, s. 662). Bir başka ifadeyle hayatın anlamı hayatın nasıl yaşanacağına planlanması, anlama eşlik eden amaç ise hedef, niyet ve işlevselliği barındıran bir kavramdır (Ekşi vd., 2019, s. 77). Bu çalışmada hayatın anlam ve amacına dair gençlerin düşünceleri anlaşılmasına çalışılmaktadır. Çalışmada aşağıdaki soruların cevapları araştırılmaktadır:

- Gençler hayatın anlam ve amacını nasıl tanımlıyorlar?
- Gençlere göre hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamak gerekli midir?
- Gençlere göre hayatın anlam ve amacının dinamikleri nelerdir?
- Gençlere göre hayatın anlam ve amacının bireye katkıları nelerdir?

Amaç ve Önem

Anlam bireyin kendi varoluşuna ait sorulara verdiği cevaplarla varlığını konumlandırmasını ifade etmektedir. İnsanlık tarihinin ontolojik sorgusu başlangıç ve sonuç üzerine temellenmiştir. Tüm bilimsel çabalar başlangıç ve sonun gizemini aralayamamaktadır. “*Nereden geldim?*”, “*Niçin bu dünyadayım?*”, “*Nereye gidiyorum?*” olmak üzere üç temel soruya cevap verebilmek insanın anlamlı yaşaması ve metafizik boyut ile ilişki kurabilmesi için önem arz etmektedir. Dijitalleşen dünyada, sosyal medya kültürü üzerinden inşa edilen hayat anlayışı gençleri fiziksel dünyaya mahkûm etmekte ve anlam metafizik boyutundan uzaklaşmaktadır. Öyle ki anlam anlamından uzaklaşır hâle gelmektedir. Yeni dünya düzeninde bireyin nereden gelip nereye gittiğinin önemi kalmamakta, tüm vurgu dünya hayatına yapılmaktadır. Bu perspektif ebedilik tasavvurunu inşa etmekte, dünyayı dünyadan mürekkep gören

genç dünyada anlam arayışı yerine yaşayabildiği her anı hazları üzerine kurgulamaktadır. Sekülerleşme ve dini süreçlerin birbiriyle çelişkili ancak iç içe geçmiş yapısı, toplumsal inanç sistemlerinin dönüşümünü belirgin şekilde etkilemektedir. Bu dönüşüm sürecinde, kurumsal nitelikteki inançlar giderek bireyselleşmiş inanç biçimlerine yerini bırakmaktadır. Bireylerin kişisel deneyimleri ve öznel yorumları ile şekillenen bu yeni inanç yapıları, dinin geleneksel toplumsal rolünü bireysel süreçler aracılığıyla yeniden tanımlamaktadır (Pınarbaşı, 2021, s. 86). Sekülerleşmenin etkisi altında kolektif, kurumsallaşmış dini yapılardan uzaklaşılırken, bireyin inanç yapısında ve anlam arayışında özerkliğini ön plana çıkaran bir paradigma kayması yaşanmaktadır. Ayrıca hazların öncelikli olduğu bir perspektif kişiyi içgüdülerinin hakimiyetinde yaşamaya yöneltmektedir. İçgüdüsel şekilde bir hayat üslubu edinmek insanın çocuksu davranışlar edinmesine neden olmaktadır. Bu çocuksuluk sorumluluktan uzak, düşünmeden eyleme geçme hâlini anlatmaktadır. Hannah Arendt'in "İnsanlık Durumu" kitabında belirttiği gibi sürekli vita-activa yani düşünmeden eylemek düstur edinilmektedir. Özellikle sosyal medya platformlarında paylaşılan ve beğeni alması beklenen içerikler her türlü eylemi yapabilmeyi mubah bir hâle getirmektedir. Bu durum beğeni almak adına daha fazla eylem yapmayı gerekli kılmakta, eylemin düşünce temeli göz ardı edilmekte ve içgüdüsel olarak davranmak zorunluluğa dönüşmektedir. Dolayısıyla hayat perspektifi anlam ve amacından uzaklaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı gençlerin hayatın anlam ve amacını hangi temellere dayandırdıkları anlaşılacak istenmektedir. Çalışmada Karabük Üniversitesinde eğitim gören gençlerin görüşlerine müracaat edilmek suretiyle bir örnek çalışma oluşturulmaktadır.

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine mülakat metodu, katılımcıların araştırılan konuyla ilgili görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yöntemle katılımcıların neyi, neden ve nasıl düşündüklerinin araştırılması, araştırma konusu ile ilgili olarak duygu, tutum, tanımlamalarının ve deneyimlerinin neler olduğunu ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 69). Bu çalışmada, çalışma grubunun yapılandırılması problem alanına zengin bir içgörü sunabilecek katılımcıların seçimi amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme tekniği benimsenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 122). Çalışmanın etik kurul izni 01.03.2023 tarihinde (Protokol No: E-78977401-050.04-326605) Karabük Üniversitesi tarafından onaylanmıştır. İzin alındıktan sonra, çalışmanın etik gerekliliklerine uygun olarak öğrencilerle gönüllülük esasına dayalı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu, 18-23 yaş aralığında bulunan ve Karabük Üniversitesinde eğitim gören, farklı bölümlerden öğrencilerden oluşturmaktadır. Toplam 26 kız ve erkek öğrenciyle yapılan araştırmanın katılımcı sayısı, doygunluk noktası kriteri dikkate alınarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın teorik bölümü için kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Alan araştırması sürecinde, verilerin toplanması için yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Bu form, katılımcıların kişisel bilgilerini içeren ve açık uçlu soruları içeren bir yapıya sahiptir. Bu yöntem, katılımcıların mülakat sürecinde kendilerini sınırlı hissetmeden özgürce ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Soru formunun oluşturulması sürecinde, önce pilot uygulamalar yapılmış ve ardından soru formunun nihai hali belirlenmiştir. Soru formu, toplamda 16 sorudan oluşmaktadır. Bu süreç, katılımcıların görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde ortaya koymak için titizlikle planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma sürecinde, katılımcıların gönüllü olarak katılmayı kabul etmeleri için katılımcılara araştırma süreci hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcılar için uygun olan yerlerde, 02.03.2024 ile 22.03.2024 tarihleri arasında yüz yüze ve Zoom üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, katılımcıların mahremiyetlerinin korunması ve araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için gerekli önlemler alınmıştır.

Etik ilkeler doğrultusunda, katılımcıların mahremiyeti korunmuş ve kişisel bilgileri paylaşılmamıştır. Katılımcıların isimleri, gizliliği sağlamak için K1, K2, K3 gibi kodlarla temsil edilmiştir. Katılımcılara, düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri şekilde sorular yönlendirilmiş ve görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerden sonra, mülakat sırasında alınan ses kayıtları deşifre edilmiştir. Bu süreçte, katılımcıların gizliliği ve mahremiyeti en üst düzeyde korunarak, araştırmanın etik standartlara uygunluğu sağlanmıştır. Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra elde edilen veriler,

analiz için MAXQDA 2022 PRO nitel analiz programına aktarılmış ve kodlanmıştır. Kodlar, benzerlik ve farklılıklarına göre kategorilere ayrılarak yapılandırılmış ve daha sonra temalar belirlenmiştir. Bu yöntemle, verilerin derinlemesine analizi ve anlamlı örüntülerin ortaya çıkarılması sağlanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, yorumlardan arındırılmak kaydıyla doğrudan alıntılarla sunulmaktadır. Çalışmanın iç geçerliliği sağlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 275). Araştırma süreci ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, bulguların tutarlı bir biçimde sunulması aracılığıyla araştırmanın dış geçerliliğine katkıda bulunulmuştur. Bu yöntem, araştırmanın iç geçerliliğine de olumlu bir katkı sağlamıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 271).

BULGULAR

Araştırma problemine ışık tutması amacıyla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgular bu bölümde sunulmaktadır. Katılımcılara ait demografik veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Profili

Katılımcı	Cinsiyet	Doğum Yılı	Memleket	Bölüm/Yıl
K1	Erkek	2002	İstanbul	Turizm İşletmeciliği/8. Yarıyıl
K2	Erkek	2002	Safranbolu	İslami İlimler/8.Yarıyıl
K3	Erkek	2001	Karabük	Turizm İşletmeciliği/8. Yarıyıl
K4	Erkek	2003	Kocaeli	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/6. Yarıyıl
K5	Erkek	2002	Bursa	Endüstriyel Tasarım/6.Yarıyıl
K6	Erkek	2000	Karabük	Kimya Bölümü/8.Yarıyıl
K7	Kadın	2001	Karabük	İslami İlimler/8.Yarıyıl
K8	Kadın	2001	Karabük	Kimya Bölümü/8.Yarıyıl
K9	Erkek	2003	Antalya	Bilgisayar Mühendisliği/2.Yarıyıl
K10	Kadın	2000	Ankara	Coğrafya/8.Yarıyıl
K11	Erkek	2000	Bursa	Otomotiv Mühendisliği/8.Yarıyıl
K12	Erkek	2002	Kocaeli	Endüstriyel Tasarım/6.Yarıyıl
K13	Kadın	2003	Ankara	Elektrik ve Enerji Bölümü/4.Yarıyıl
K14	Erkek	2000	Rize	Mekatronik Mühendisliği/8. Yarıyıl
K15	Kadın	2000	İstanbul	Mekatronik Mühendisliği/8. Yarıyıl
K16	Erkek	2002	İstanbul	İmalat Mühendisliği/6. Yarıyıl
K17	Kadın	2002	Karabük	Türk Dili ve Edebiyatı/4. Yarıyıl
K18	Kadın	2000	Kocaeli	Halkla İlişkiler ve Tanıtım/6. Yarıyıl
K19	Kadın	2004	Düzce	Fizyoterapi/4.Yarıyıl
K20	Erkek	2000	Batman	Beden Eğitimi ve Spor Yöneticiliği/6.Yarıyıl
K21	Erkek	2000	İstanbul	İmalat Mühendisliği/6. Yarıyıl
K22	Erkek	2005	Karabük	Elektrik ve Enerji Bölümü/2. Yarıyıl
K23	Kadın	2002	İzmir	Bilgisayar Mühendisliği/6.Yarıyıl
K24	Kadın	2003	Bartın	İş Sağlığı ve Güvenliği/4.Yarıyıl
K25	Kadın	2004	Karabük	Elektrik ve Enerji Bölümü /2. Yarıyıl
K26	Erkek	2003	İzmir	İş Sağlığı ve Güvenliği/4.Yarıyıl

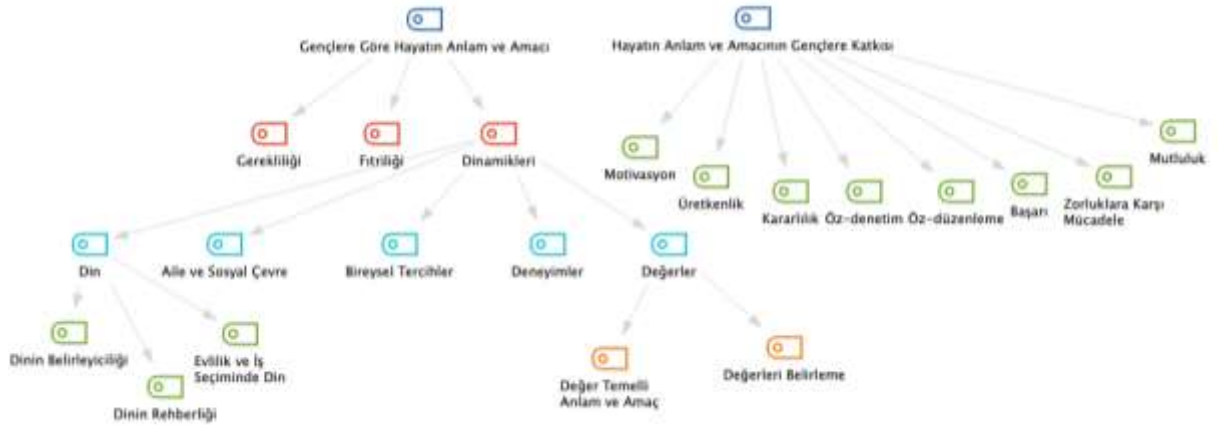
Katılımcılar 15'i erkek, 11'i kadın olmak üzere 26 öğrenciden oluşmaktadır. İstanbul, Safranbolu, Kocaeli, Bursa, Ankara, Karabük, Düzce, Batman, İzmir, Bartın gibi farklı şehirlerden eğitim görmek için Karabük Üniversitesine gelmiş olan öğrencilerdir.

Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler “Gençlere Göre Hayatın Anlam ve Amacı” ve “Hayatın Anlam ve Amacının Gençlere Katkısı” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Şekil 1. Hayatın Anlam ve Amacı Temalar Gösterimi

Şekil 2. Hayatın Anlam ve Amacı Tema ve Alt Kategoriler Modeli

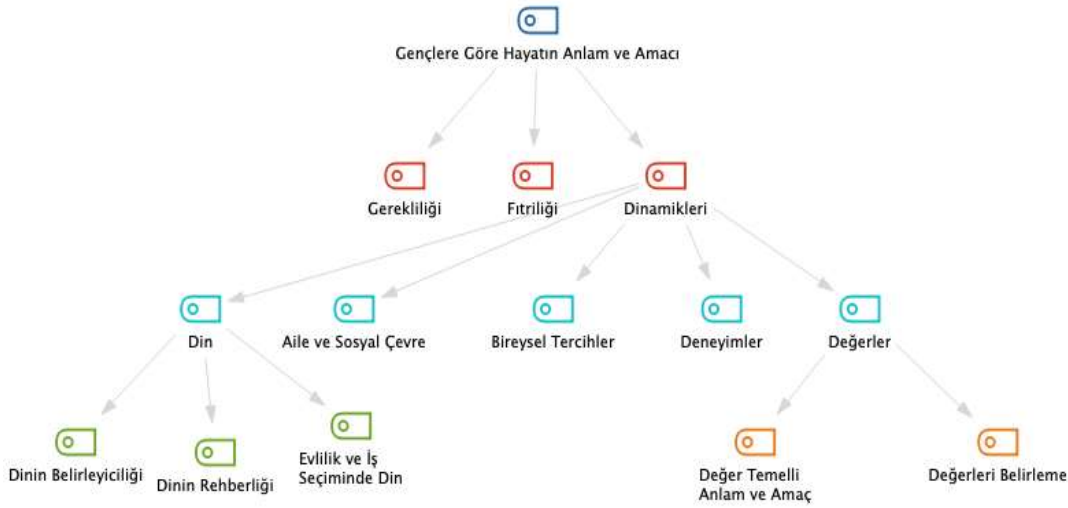
Kod Sistemi																						
Gençlere Göre Hayatın Anlam ve Amacı	Gerekliliği	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Fitriliği	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Dinamikleri	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Din	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Dinin Belirleyiciliği	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Dinin Rehberliği	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Evlilik ve İş Seçiminde Din	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Aile ve Sosyal Çevre	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Bireysel Tercihler	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Deneyimler	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Değerler	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Değer Temelli Anlam ve Amaç	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Değerleri Belirleme	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Hayatın Anlam ve Amacının Gençlere K:	Motivasyon	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Üretkenlik	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Kararlılık	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Öz-denetim	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Öz-düzenleme	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Başarı	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Zorluklara Karşı Mücadele	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Mutluluk	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Şekil 3. Hayatın Anlam ve Amacı Konusunun Temalarına Ait Kod Matris Tablosu

Hayatın anlam ve amacı ile ilgili olarak katılımcılar farklı açılardan yorumlarda bulunmuşlardır. Şekil 3'te katılımcıların ifadelerinin yoğun olduğu “dinin belirleyiciliği” ve “aile ve sosyal çevre” kategorileridir.

GENÇLERE GÖRE HAYATIN ANLAM VE AMACI

Çalışmanın ilk teması “Gençlere Göre Hayatın Anlam ve Amacı” başlıklı temadır. Bu temada beş alt tema bulunmaktadır.

Şekil 4. Gençlere Göre Hayatın Anlam ve Amacı Temasına Ait Hiyerarşik Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Gerekliliği

Çalışmanın birinci temasının ilk alt teması yaşamın anlam ve amacının gerekliği konusundadır. Bu konuda katılımcılara hayatın anlam ve amacının gerekli olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların hepsi hayatın anlam ve amaç üzerine yaşanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K6 bu konudaki görüşünü şöyle ifade etmiştir:

"Hayatı anlamı olmadan yaşayamaz, amacı olmadan yaşayabilir ama o da boş bir hayat olur (benim fikrim) ben kendim hayatı yaşama bakış açım amaçlarım doğrultusunda anlamlandırarak yaşıyorum."

Katılımcıların bu konudaki görüşleri hayatın anlam ve amaçtan bağımsız yaşanmayacağını göstermektedir. Çünkü hayat anlamından ve amacından uzaklaştıkça bireyler hayatı doğru bir şekilde yaşayamaz duruma gelmektedir.

Fitriliği

Çalışmanın birinci temasının ikinci alt temasında hayatın anlam ve amacının fitriliği konusunda katılımcıların görüşlerine müracaat edilmiştir. Katılımcılardan K14, K18 ve K20 hayatın anlam ve amacının fitri olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda K14'ün ifadesi şöyledir:

"Bence bu sonradan kazanılan bir oluşum. Eğer doğuştan olsaydı herkesin içinde olan bir davranış olurdu. Herkes filozof olurdu. Ama kimi insan düşünür kimi insan düşünmez."

Ayrıca katılımcılardan K13 insanların büyüdükçe fitrilik boyutunda değişme olacağını, K26 ise fitri olabileceğini ama ailenin etkili olduğunu dile getirmiştir. K14, K18, K20 ve K26 dışındaki tüm katılımcılar hayatın anlam ve amacının fitri olduğunu savunmuşlardır.

K3 bu konuda "İnsan ilk yaratıldığı andan itibaren anlam arayışı içindedir çünkü yaratıcı tarafından ona bahşedilen akıl ve irade vardır. Bu nedenle anlam arayışı fitri bir kabiliyettir." K11 "Çünkü merak etmenin ve düşünmenin insanları diğer canlılardan ayıran en temel şeylerden biri olduğuna inanıyorum." ve K17 "İnsanın hayattaki anlamı ve amacı fitratından gelmektedir. Demin de belirttiğim üzere Hak

Teala bizi başı boş yaratmamıştır. Allah’a bağlı olmamız Onun bizi yaratmasından dolayıdır. Yaşam boyunca anlamlar arayan insan Peygamber Efendimiz (s.a.v) sayesinde içindeki boşluğu doldurmaya çalışmıştır." şeklinde düşüncelerini belirtmişlerdir.

Araştırmanın bu alt teması gençlerin genel olarak hayatın anlam ve amacını fitri olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Dinamikleri

Çalışmanın ilk teması olan “Gençlere Göre Hayatın Anlama ve Amacı” başlıklı temanın üçüncü alt teması hayatın anlam ve amacının dinamiklerini belirlemektir. Bu alt tema din, aile ve sosyal çevre, bireysel tercihler, deneyimler ve değerlerden oluşmaktadır.

Din

Katılımcılara hayatın anlam ve amacının temellerinin neler olduğunu ifade etmeleri istenmiştir. Katılımcılar yoğunlukla din temasına vurgu yaptıkları görülmüştür.

Dinin Belirleyiciliği

Araştırmanın din alt temasının altında dinin belirleyiciliği, rehberliği ve evlilik ve iş seçimi olmak üzere üç kod ile ifade edilmiştir. Katılımcılardan K9, K18, K19, K20, K22 v3 K26 dışındaki tüm katılımcılar hayatın anlam ve amacında dinin belirleyici olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda katılımcılar düşüncelerini farklı şekillerde ifade etmişlerdir.

“Benim için var, biz böyle bir aile yapısında büyüdük. Din birçok insan için belirleyicidir. Dinin belirleyiciliği her zaman aynı anlamı ifade etmez. Anlam ve amaç değer, deneyim ve dinden kaynaklanır.” (K1)

“Dinlere inanmayan bir insan için bu soru son derece mantıksız gelebilir lakin inananlar için dinin belirleyiciliği esastır. Bir dine inan insanın rehberi kılavuzu kendi kutsal kitabıdır. Günahlara seaplara yasalara göre şekillendirir hayatını. Bunu yaparken de tabi ki dininden dinin gerektirdiklerinden ve kurallarından yararlanır.” (K3)

“İnsanın varoluş sebebi arayışının en başından beri dinlerin, insan psikolojisi başta olmak üzere insanın birçok anlamda yönlendiricisi olmuştur.” (K4)

“Hayatın anlam ve amacını belirleme sürecinde din, bireyler için önemli bir rol oynayabilir; çünkü din, birçok insan için değerlerini, inançlarını ve yaşamlarına anlam katan unsurları sağlayan bir kaynak olarak görülür. Ancak bu süreç kişisel ve kültürel farklılıklara bağlı olarak değişebilir ve din dışı faktörler de hayatın anlamını belirlemede etkili olabilir.” (K5)

Katılımcılardan bazıları hayatın anlam ve amacında din belirleyici olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu konuda K9 düşüncesini şöyle ifade etmiştir.

"Kimi kesim insanlar için vardır. Kimi kesim insanlar için yoktur. Bu konuda doğu ve batı Almanya'yı örnek verebiliriz. Aynı millet ve aynı kültüre sahip olan insanlar ikinci dünya savaşı sonrası farklı kültürel propagandalara maruz kalarak farklılaştı. Doğu Almanya ile bugünkü Almanya'nın geri kalanını karşılaştırdığımızda inanç bakımından uçurumlar var ancak yine de iki tarafta yaşamını sürdürebildi ve bir anlam bulabildi. Kimisi bunu inanç ile buldu kimisi inançsızlığın yarattığı ve ben merkezci boşluğun körüklediği acıyı bastırmak için dallanarak buldu."

Konu ile ilgili farklı bir görüş olarak K15 Tanrı'ya ulaşmanın bir yolu olarak görmekte ve şu ifadelerle düşüncesini ortaya koymuştur. “Tanrı'ya ulaşmanın 3 yolu vardır. En kolay olanı dindir. Açıkça tarifini yapar. Felsefe ile düşünerek ulaşabilir. Ne zor yolu bilim ile ulaşmaktır. Bilim gerçekler ile örtüştüğü ölçüde Tanrıya ulaştırır. Din belirleyicidir. Ama demagojiden uzak durmak gerekir.”

Ayrıca K18 bu konunun sadece din ile ilgili olmadığını belirtmiştir: “Kısmen vardır. Hayatımızda sadece

ve sadece din olmadığı gibi belirli yaşam prensiplerimiz de olabilir. Bu nedenle kesin bir yargıda bulunamayız. Bu konuyu kişiye bağlı, göreceli bir konudur.”

Araştırmanın bu alt teması gençlerin çoğunlukla hayatın anlam ve amacında dini belirleyici olarak gördükleri hatta dine ihtiyaç duydukları anlaşılmaktadır.

Dinin Rehberliği

Araştırmada din alt temasının altında yer alan dinin rehberliği ile ilgili olarak katılımcıların düşüncelerine müracaat edilmiştir. Katılımcılardan K19, K22 ve K26 hayatında hiçbir zaman dinin rehberliğinden yararlanmadığını ifade etmiştir. Yine K18 ve K24 nadir olarak dinin rehberliğine ihtiyaç duyduğunu söylemiştir. Yine diğer katılımcıların aksine farklı bir görüş olarak K9, İslam dininin değil de Şamanizm’in rehberliğinden yararlandığını ifade etmiştir. Bunların dışındaki tüm katılımcılar hayatın anlam ve amacını belirlemede dinin rehberliğinden istifade ettiklerini söylemişlerdir.

"Bana iyi bir insan olarak yaşamak noktasında rehberlik yapıyor. Dünyaya geliş ve gidiş amacımı gösteriyor." (K10)

"İnsanoğlu dinin rehberliğinden hayatın birçok alanında faydalanır. Din bizi kuralsızlıktan, dirençsizlikten kurtarır. Eve girerken ev boşsa dahi melekler için selam verilir, evden besmeleyle çıkılır, sınava girmeden önce dualar edilir, günlük hayatta güzel sözler söylenir." (K17)

"Yararlanmaya çalışıyorum. Aldığım kararların dine uygun olup olmadığına bakıyorum ve bu da daha sonradan pişman olmamı önüyor. Eğer aldığım kararın sonucu kötü gibi görünse de doğru olanı yaptığımı düşündüğüm için içim rahat kalıyor. Bunun dışında günlük stresim ve olağandışı durumların getirdiği üzüntü gibi duygularımı ise ibadet ederek baskılayabiliyorum. Böylelikle kendime ve çevremeye zarar vermektan kaçınmış oluyorum. Çünkü hayat bize verilmiş bir lütuf ve onu iyi değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Din, bence daha kaliteli bir hayat yaşamamız ve onun ne kadar değerli olduğunu anlamamız için büyük bir rehber. Anlamını bilmediğimiz bir şeyin ne işe yaradığını da bilmeyiz. Bu yüzden din bize elimizdekini nasıl değerlendirebileceğimiz hakkında en büyük kılavuzdur." (K11)

Katılımcılardan bazıları hayatın anlam ve amacını belirlemede dinin rehberliğinden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda tüm katılımcılardan farklı bir görüşe sahip olan K9 düşüncesini şöyle ifade etmiştir:

"Kültürel olarak Şamanizm düşüncelerimi ve kararlarımı etkiliyor. Ancak bunun sebebi düşüncelerim ve Şamanizm’in uyum içinde olmasından ayrıca mantıklı geldiğinden dolayı izin vermemden kaynaklı."

Araştırmanın bu kategorisinde gençlerin genel olarak dinin rehberliğinden yararlandıkları görülmektedir.

Evlilik ve İş Seçiminde Din

Yapılan araştırmada din alt teması altında yer alan maddelerden biri de evlilik ve iş seçiminde din faktörüdür. Katılımcılara bu konuda dinin belirleyici olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu evlilik ve iş seçimi gibi hayati önemi olan konularda dinin belirleyici olduğunu dile getirmişlerdir. Konu ile ilgili K3 düşüncelerini "Evet belirleyicidir. Eğer dine bağlı bir hayat yaşıyorsan eş seçimine aynı şekilde iş seçimine de dikkat etmelisin. Örneğin öyle bir iş yapmalısın ki kendinin ve sana bağlı eşinin çocuklarının boğazından haram lokma geçirmeyesin. Dine mensupsan bu din senin hayatının tümü olur ve bu nedenle tabi ki önemli kararlar alırken buna dikkat etmelisindir." şeklinde, K 24 ise "Bence belirleyicidir. Dini güçlü olan kimse dine uygun olmayan işleri yapmak istemez. Kolay para peşinden koşmaz. Haramdan sakınır. Bu nedenle evleneceği kişinin de böyle olmamasına dikkat eder. Sececeği işin helal olmasına özen gösterir." şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılardan bazıları dini belirleyici kabul etmekle birlikte başka unsurların da karar verme sürecinde etkin olduğunu bildirmişlerdir.

“Evlilik, iş seçimi gibi önemli kararlar alırken din, bazı insanlar için belirleyici olabilir çünkü dinleri, değerleri, inançları ve yaşam tarzlarını şekillendiren önemli bir faktördür. Ancak her bireyin karar alma süreci farklıdır ve din dışı faktörler de etkili olabilir, bu nedenle kararlar genellikle kişisel tercihlere ve yaşam koşullarına bağlı olarak değişir.” (K5)

Katılımcılardan K18 ve K19 ise dinin belirleyici olmadığını, K6 bu konuda asıl belirleyici olanın akıl ve sevgi olduğunu dile getirmiştir. K9 evlilik konusunda partnerin tutumuna göre durum değişikliği olabileceğini ancak iş seçimi konusunda kesinlikle dinin belirleyici olmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan K26 ise dinin bu süreçte etkili olduğunu ancak çiftler arasında var olan sevgi unsurunun daha güçlü bağlıklar oluşturabileceğini ifade etmiştir.

Aile ve Sosyal Çevre

Çalışmanın alt temalarından biri olan aile ve sosyal çevre konusunda katılımcıların çoğunluğu aynı görüş etrafında birleşmişlerdir. Katılımcılardan K3 ve K20 aile ve sosyal çevrenin etkisinin olmadığını düşünmektedir. K13 özellikle sosyal medyanın bazen etkisinin olduğunu düşünmektedir. Bu konuda etkisi olduğunu söyleyen katılımcılar düşüncelerini farklı şekillerde ifade etmişlerdir.

“Aile, arkadaşlar ve sosyal çevre, kişinin değerlerini, inançlarını ve yaşam tarzını şekillendirmede önemli bir rol oynar çünkü bu ilişkilerden gelen destek, rehberlik ve etkileşim, bireyin hayatının anlamını anlamada ve belirlemede önemli bir faktördür. Bu ilişkilerin niteliği ve içeriği, kişinin algılarına, değerlerine ve yaşam deneyimlerine doğrudan etki eder.” (K5)

“Tabi ki büyüdüğümüz aile, çevreye göre hayatımızın ilk 10-15 yılı sadece ortama uyum sağlamakla geçer. Kendimizin, düşüncelerimin, isteklerimizin farkına vardığımız andan itibaren hayatımızın şekillendirmeye başlarız. Ama bu ana gelinceye kadarda hayatımız gördüklerimizden ibaret zannederiz.” (K8)

“Aile ilk olarak insanın yetiştiği yerdir. Kişi sonra arkadaşlarını ve sosyal çevresini kendisi seçer. Sosyal medya insanları bilhassa kötü yönde çok fazla etkilemektedir. Aile gençlik döneminde kişi üzerindeki gücünü yitirmektedir.” (K10)

“Elbette ki etkisi vardır. Ailesi, arkadaşları ve sosyal çevresi yaşam biçimi olarak bazı doğruları kabul etmeyebilir ve bu da kişinin ezbere şekilde yaşamasına ve doğruları yapmamasına sebep olabilir. Bunun tam tersi olan durumlar da mevcuttur. Kişinin üzerinde kurulan baskılar, her ne kadar doğrulara yöneltse de onu bazen doğrulardan uzaklaştırabilir. Fakat doğruyu kendi mantığıyla bulmak isteyen bir kişi ailesine, arkadaşlarına veya sosyal çevresine rağmen yine de bulabilir. Veyahut doğruları doğru biçimde aktaran insanlarla yakınlığı varsa kendiliğinden o da doğruları uygular.” (K11)

Dolayısıyla araştırmanın bu kategorisinde gençlerin hayatın anlam ve amacını belirlemede aile ve çevrelerini etkili gördükleri anlaşılmaktadır.

Bireysel Tercihler

Yapılan çalışmada katılımcılara hayatın anlam ve amacının neye göre belirlenmesi gerektiği sorusu sorulduğunda farklı görüşler ve düşünceler ortaya çıkmıştır. Bu konuda K17 ve K19 yaşam tarzına göre belirlenmesi gerektiğini belirtirken, K20 arzulara göre belirlenmesi gerektiğini belirtmiştir. K1, K18 ve K22 “kişiye göre değişir” şeklinde görüşlerini bildirirken K26 ise hedeflere ve mutluluğa göre belirlenebileceğini bildirmiştir. Katılımcılardan bazıları düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

“Bence hayatın anlam ve amacı hayallere göre belirlenmelidir. Ben hayatımın anlam ve amacını hayallerime göre belirliyorum. Ne hayalim varsa gerçekleştirmek için çabalıyorum. Hayalimi gerçekleştirdikten sonra farklı bir hayalimi gerçekleştirmek için tekrar çabalıyorum ve çalışıyorum.” (K24)

“Ben de ailede bir izlenim edindim ama aşırı meraklı bir insanım. Merakımı gidermek istiyorum. Özellikle bilim ve felsefe çok ilgimi çekiyor. Doğa kanunlarını teknolojiye entegre etmek istiyorum.” (K15) Bu kategoride katılımcılardan bir kısmı hayatın anlam ve amacının belirlemede bireysel tercihlerin önemine dikkat çekmişlerdir.

Deneyimler

Çalışmanın bu kategorisinde katılımcılar bireysel tecrübelerin öznel olduğunu yani kişilere göre değişkenlik gösterdiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K3, K5 ve K6 hayatın anlam ve amacının bireylerin deneyimlerine göre şekillendiğini söylemişlerdir. K9 diğerlerinden biraz daha farklı düşünmektedir.

“Her dönemdeki her insanın adını gelecek nesillere duyurma çabası olmuştur. Bence hayatın amacı gelecek nesillere fayda sağlayacak bir proje üretmek ve bu proje ile unutulmaktan kurtulmaktır ve amaç buna göre belirlenmelidir.” (K9)

Bu kategoride katılımcılardan çok az kısmı deneyimleri hayatın anlam ve amacının dinamikleri arasında görmektedir.

Değerler

Katılımcılar hayatın anlam ve amacının ne olduğu sorusunu cevaplandırırken değerler temasına da vurgu yapmışlardır. Araştırmanın değerler alt temasının altında değer temelli anlam ve amaç ve değerleri belirleme şeklinde iki kod yer almıştır.

Değer Temelli Anlam ve Amaç

Değer temelli anlam ve amaç konusunda katılımcılar farklı görüşler beyan etmişlerdir. K12 kişinin değer yargılarının belirleyici olduğunu savunurken, K23 toplumun etik yasalarının değerleri belirlemede etkin olduğunu düşünmektedir. K13 ve K18 diğerlerinden daha farklı düşünmektedir.

“Her şeyi doğru yaşamaya çalışıyorum. Etrafımdaki insanları da buna göre seçiyorum.” (K13)

“Kendimi sevmek ve bunun için çabaladığım şeylerle belirleme aşamasındayım.” (K18)

Değerleri Belirleme

Araştırmanın bu kategorisinde değerleri belirleme konusunda katılımcıların görüşlerine başvurulmuştur. Genel olarak değerleri belirlemede öncelikli faktörün din olduğu, daha sonra sosyal çevrenin olduğu görülmektedir. Katılımcılardan K2, K4, K7, K8, K14, K17, K11 ve K25 dinin belirleyici olduğunu söylemişlerdir.

“Bu dünyanın imtihan dünyası olduğunun farkındayım. Elimden geldiğince, nefesim yettiğince Rabbimin rızası doğrultusunda yaşamaya çalışıyorum. Ne kadar başarabiliyorum meçhul tabi.” (K8)

“Bana göre öncelikler herkesin Peygamber Efendimizi örnek alarak yaşamaya çalışması ve ibadetlerini en uygun şekilde yerine getirmesi gerekmektedir. O zaman herkes aslında hayatın anlam ve amacına ucundan kıyısından ulaşabilir ve bu doğrultuda ruhundaki boşluğu doldurabilir.” (K17)

“Kendi değerlerimi belirlerken dinimiz İslam’ın kural ve kabullerini rol model alıp, günümüz modernizmi ve ihtiyaçlarımız doğrultusunda belirliyorum. Beni etkileyen faktörlere ise Kur’an-ı Kerim, tarih kitapları diyebilirim.” (K4)

“Merakımın giderilmediği ve aklımın ermediğini düşündüğüm konularda dini inancım beni mental olarak rahatlatır. Bunun yanında insan ahlakına yönelik kararlarımda ise bana yardımcı olur. Bu yüzden İslam dini benim bu hayattaki amaçlarımda belirlemede büyük rol oynar. Dünyevi işlerimde ise merakımın olduğu konular ile ilgilenip onları nasıl geliştirebileceğimi ve hem kendime hem de çevremeye nasıl faydalı olabileceğimi düşünürüm. Bu konuda ise şahsi ilgi alanlarıma yönelirim. Böylelikle hayatta ne yapacağıma dair az da olsa fikrim oluşur.” (K11)

Katılımcılardan K1, K5, K6, K10, K16, K20, K22, K23 ve K24 değerleri belirlemede bireylerin kendi içsel dürtülerinin, motivasyonlarının ve kararlarının etkili olduğunu ancak bu kararı almalarında aile ve sosyal çevrenin de büyük bir rolü olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan K5 düşüncelerini “Kişisel değerlerimi belirlemek için içsel düşüncelerimi, deneyimlerimi ve duygularımı dikkate alırım; bu

süreçte etkileyen faktörler arasında ailemin ve çevremdeki insanların tutumları, kültürel bağlam ve yaşadığım deneyimler önemli rol oynar.” şeklinde ifade ederken, K6 “Yaşam koşullarımız, sosyal çevremiz, coğrafik alanımız, içinde bulunduğumuz çağ gibi etkenler değerlerimizi etkiliyor.”, K23 ise “Kişi kendisine olan saygısını hiçbir zaman kaybetmeden kendisini hiçbir zaman başkaları ne düşünür diye değil de kendini nasıl rahat hissediyorsa öyle davranmalı, kişiliğinden hiçbir zaman ödün vermeden başka insanlara kendi karakterini şekillendirmemeli. Bu süreçte etkileyen faktörler ise toplumdaki insanların tepkileri veya bana karşı olan etik olmayan eleştirileri. Ve toplum Ne der baskısı daha çok zıt yönde beni etkilemiştir.” şeklinde açıklamıştır.

Katılımcılardan K9 konu ile ilgili diğer katılımcılardan farklı olarak nihilizme vurgu yapmış ve düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır. “Açık konuşmak gerekirse hayatın bir anlamı yok. Her derin düşünce nihilizm ile sonlanıyor. Ancak bu çaresiziz demek midir? Sanmıyorum. Hayat çevremizdekiler ve haberdar olduğumuz kişiler ile aramızda dönen bir rekabetten ibaret. Rekabet ettiğimiz kişilerin kimisi kaos istiyor kimisi düzen. Burada ben hayatın amacını her zaman daha iyi bir düzen yaratmak için bir fırsat olarak görüyorum. Bu sebeple ben değer yargılarımı önce bencillik sonra cömertlik üzerine kuruyorum. Önce kendimi kurtarayım ki sonra dünyayı kurtarabileyim.” Değerleri belirleme kategorisinde katılımcıların üçte biri değerleri belirlemede önemli aktör olarak dini görmekteyler, bir kısmı da sosyal çevreyi etkili bulmaktadırlar.

HAYATIN ANLAM VE AMACININ GENÇLERE KATKISI

Çalışmanın ikinci teması “Hayatın Anlam ve Amacının gençlere Katkısı” olarak belirlenmiştir. Bu tema motivasyon, üretkenlik, kararlılık, özdenetim, öz-düzenleme, başarı, zorluklara karşı mücadele ve mutluluk olmak üzere sekiz alt temadan oluşmaktadır.

Şekil 5: Hayatın Anlam ve Amacının Gençlere Katkısı Temasına Ait Hiyerarşik Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Motivasyon

Çalışmanın ikinci temasının ilk kategorisinde katılımcılara hayatı anlam ve amacına göre yaşamının kendilerini motive edip etmediği sorulmuştur. Katılımcılardan K14, K18 ve K19 dışındaki katılımcıların hepsi hayatın anlam ve amacına göre yaşamının motivasyon kaynağı olduğunu bildirmişlerdir. K4 konuyla ilgili düşüncelerini “Kesinlikle oluyor. Küçük detler ile yakınırken aklıma hayattaki amacım gelince bir irkiliyor ve ayağa kalkıyorum.” şeklinde açıklarken, K5 “Evet, hayatın anlamı ve amacını hatırlamak, boşluk ve bıkkınlık duygularıyla başa çıkmamda bana destek oluyor. Belirlenmiş bir amacın varlığı, bu duyguları yeniden odaklanmama ve motive olmama yardımcı olabiliyor, böylece içsel dengemi yeniden sağlamama yardımcı oluyor.”, K7 ise “Evet kendime hedeflerim olduğunu hatırlatıyorum. Ve yeniden başlıyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Hayatın anlam ve amacının kendilerini motive etmediğini belirten katılımcıların ifadeleri şu şekildedir.

“Hayır olmuyor. Bıkkınlık ve bunalma geldiği zaman sabrediyorum kendi kendine çözülüyor. Önceden hayatın amacını çok düşünürdüm hayatın amacını düşünürken bıkkınlık hissine kapılırdım. Çünkü ölümü düşünürdüm. Artık akışına bıraktım. O yüzden pek umurumda olmuyor. Yarın için yaşamayı bıraktım. Bugünü yaşıyorum. Bugün bir sorunum olduğu zaman yarın doğru zaman geldiğinde çözüleceğini biliyorum.” (K14)

“Olmuyor. Çünkü kendimi o sıkınlığa, boşluğa fazlaca bırakıyorum, kaybediyorum.” (K18)

“Hayır tam tersi hiçbir şeyin tadı kalmıyor.” (K19)

Bu kategoride katılımcıların ifadeleri hayatı anlam ve amacına göre yaşamının bireyi birçok durumda motive ettiğini göstermektedir.

Üretkenlik

Çalışmanın ikinci temasının ikinci kategorisinde hayatı anlam ve amacına göre yaşamının bireyi üretken yapıp yapmayacağı konusunda katılımcıların görüşlerine müracaat edilmiş. Katılımcıların hepsi hayatı anlam ve amaç üzere yaşayan kişinin üretken olacağını belirtmişlerdir. Bu konuda K4 “Hayatımın amacı doğrultusunda bir şeyler üretmeyi severim. Yaklaşık 6 yaşındayken bile önüme atlas alıp ülkemi tehdit eden sorunları araştırır, kutsalımız olan Kudüs’ü fetih etme planları kurardım.”, K6 “Belirlediğim anlam ve amaca göre bir şeyler üretmeyi seviyorum. Örneğin öğretmenlik yaparak, bildiklerimi yeni nesle aktarmak suretiyle.”, K24 ise “Bir şeyler üretmeyi çok seven birisiyim hatta hayatım sürekli bir şeyler üretmekle geçiyor. Örnek olarak Sanayide motosiklet tamircisi çırağımı yaklaşık bir senedir ülkenin dört bir yanından motosiklet parçaları araştırıp satın aldım. O parçaları iş saatlerim dışında birleştirip bir motosiklet elde ettim. Şu an işe kendi ürettiğim motorumla gidip geziyorum.” şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir.

Katılımcılardan K11, K21 ve K26 hayatın anlam ve amacının bireyi üretken yaptığını ama kendilerinin henüz bir şeyler üretmediklerini ifade etmişlerdir. “Evet, seviyorum fakat şu anda üretebildiğim herhangi bir şey yok. İlerde inşallah üreteceğim. İnsanların hayatını kolaylaştıracak şeyler üretmeyi hedefliyorum ve bundan helal rızık kazanmayı istiyorum.” (K11)

“Ekstra bir faaliyetim yok. Sadece amaca uygun yaşama gayreti içindeyim.” (K21)

“Şu an ekstra bir şey yok. Ama okulu bitirdiğimde kendi işimi kurmak istiyorum.” (K26)

Bu kategoride katılımcıların tümü hayatın amaç ve amacının bireyin üretken olmasına katkısı olduğunu ifade etmişlerdir.

Kararlılık

Araştırmanın bu kategorisinde katılımcılara hayatın anlam ve amacının kararlı olmada etkisi olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılardan K14’ün hariç katılımcıların tümü hayatın anlam ve amacının kararlı olmada katkısı olduğunu ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir.

“Çok çok destek oluyor. İnsan kararlı olursa hedefine gitmede daha dirayetli olur.” (K2)

“Fazlasıyla destek oluyor. Mesela en basitinden bir tatile gitmek istiyorum ve bunun için de bana yetecek kadar param olması lazım. Bunun için bana yararı olacak bir işte kararlılıkla ilerleyip hedefime ulaşıyorum.” (K3)

“Pes etmemem gerektiğini hatırlatıyor, bu da kararlı olmama destek oluyor.” (K6)

“Hayatın anlam ve amacı kişinin hedeflerine ulaşmasında kararlı olmasını destekler. Örneğin eğer belirlediğim anlam ve amacı çok istiyorsam, elde etmek için elimden geleni yaparım ve kararlı ve emin bir şekilde yoluma devam ederim.” (K8)

“Destek oluyor. Mesela alanımda uzmanlaşmam için katkı sağlıyor.” (K15)

Katılımcılardan K14 “Benim belirlediğim amaç karalı olmama yardımcı olmuyor.” söylemiyle belirlediği amacın kararlı olmasına katkı sağlamadığını belirtmiştir.

Bu kategoride katılımcılar hayatın anlam ve amacının kararlı davranma konusunda önemli katkısının olduğunu dile getirmişlerdir.

Öz Denetim

Bu kategoride katılımcılara hayatın anlam ve amacının öz denetim konusundaki etkisi sorulmuştur. Katılımcılardan K20, K22 ve K23 dışındaki tüm katılımcılar etkili olduğunu belirtmişlerdir. K20 öz denetimin karakter meselesi olduğunu, K22 kişinin kendisini belirli bir yere kadar kontrol edebileceğini, K23 ise her zaman etkisinin olmayacağını söylemiştir. K23 konuyla ilgili düşüncelerini “Bunun için her zaman diyemem, bazen işler çığırından çıkabiliyor çünkü duygu ve felsefem bazen çığırından çıkabiliyor bazen kendimi tanımadığım zamanlar oluyor dur bu ben değılimdir tarzında.” şeklinde açıklamıştır. Katılımcıların çoğunluğu konu hakkında ortak kanaatleri bulunmaktadır. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Kesinlikle oluyor. İnsan bir anlama ve amaca yönelik yaşamasa kendisini kontrol etmekte zorlanır. Hedef her zaman aynıysa amaca ulaşmak için kişi kendisini denetler ve kontrol eder. Hayatın anlam ve amacı kişiye özdenetimi getiriyor.” (K1)

“Yardımcı olabilir. Çünkü belirlenmiş bir amaca sahip olmak, kişinin hareketlerini bu amaca yönlendirmesini sağlayarak disiplin ve odaklanma yeteneğini güçlendirebilir. Bu da kişinin öz denetimini artırarak hedeflerine daha etkin bir şekilde ilerlemesine yardımcı olabilir.” (K5)

“Hayatın anlam ve amacı kişinin kendisini kontrol etmesinde ve öz denetimini sağlamasında büyük rol oynar. İslam dini kişiyi kin tutmadan, kan dökmeden, fitne fesattan, dedikodu gibi günah sayılan eylemlerden meneder.” (K17)

Bu kategoride katılımcıların hemen hemen hepsi hayatın anlam ve amacının öz denetim açısından katkısı olduğunu ifade etmişlerdir.

Öz Düzenleme

Araştırmanın bu kategorisinde katılımcılara hayatın anlam ve amacının hayatı düzenleme konusunda katkısı olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu hayatın anlam ve amacının öz düzenleme becerisine katkısı olduğunu bildirmişlerdir. Ancak katılımcılardan K20 bir katkısı olmayacağını, bu durumun karakter meselesi olduğunu belirtmiştir. K26 bazen etkisinin olmadığını “Bazen olmuyor. Zaman zaman hayat düzensiz bir formda ilerliyor. Bu da insanı monotonluktan kurtarıyor.” şeklinde ifade ederken bu durumun rutinden uzaklaştırması açısından olumlu olduğunu vurgulamıştır. K6 da K20'nin düşüncesini destekler şekilde açıklamada bulunmuş ve düşüncelerini “Hayatta herkesin bir amacı var ve herkes hayatını amacına göre anlamlandırıyor. Ama hayatı rutin, her zaman aynı şekilde yaşamaya da karşıyım. Ara sıra hayatın amacından uzak da yaşanabilir hatta yaşanmalıdır. İnsanın bazen değişikliğe de ihtiyacı var. Bu da insanın farklı deneyimler yaşaması için önemlidir.” şeklinde ifade etmiştir. K23 ise bazen düzenli bir hayatın insanı çıldırma noktasına getireceğini ileri sürmüştür.

Hayatın anlam ve amacının hayatı düzenleme konusundaki katkısı hakkında bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir.

“Oluyor. Farklı gibi görünen patika yollara sapsam bile neticede varmak istediğim noktaya çıkabiliyorum. Hedefe odaklanmak ile alakalı bir durum.” (10)

“Evet yardımcı olur. Her şeyden önce insan bilinmezlikten korkar. Bunun için kendine bir amaç belirlemek ister. Hayatın amacını belirledikten sonra o amaca uyum sağlamaya çalışır. Artık bir düzene sahiptir. Atacağı adımı bu amaca göre belirler.” (K14)

“Hayatın anlam ve amacı doğrultusunda yaşamak hayatın doğru şekilde düzenlenmesine yardımcı olur. Kişinin imanı insanı insan eden şeydir. Din insanın yaşamını hayatını düzenlemesine yardımcı olur. Kişinin amacı rehber olarak gönderilen Peygamber Efendimizin yaşayış tarzını örnek almaktır. Ne kadar örnek alınırsa kişinin dünyevi ve uhrevi hayatı o kadar kıymetli olur.” (K17)

Bu kategoride katılımcıların çoğunluğu hayatı anlam ve amaç merkezinde yaşamının hayatı düzenlemede olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Başarı

Çalışmanın ikinci temasının altıncı alt temasında katılımcılara hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamının başarılı olmaya katkısının olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların hepsi katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan K22 hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamının başarıda destekleyici olmadığını buna mukabil yadsınamaz bir rolü olduğunu dile getirmiştir. Katılımcıların konu hakkında benzer görüşleri bulunmaktadır. Konuyla ilgili K7 görüşünü “Kesinlikle amaçlarım için daha çok çalışıyorum. Bu da başarıyı beraberinde getiriyor.” söylemiyle ifade ederken, K11 “Çoğunlukla destekleyici rol oynuyor fakat bazen başarılı olamıyorum, bu durumda ise beni motive ve teselli ediyor. Hayata devam etmemde bana yardımcı oluyor.” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca K24 düşüncelerini “Tabi ki de ben hayatımı anlam ve amaç üzerine yaşarken güçlü olmayı, pes etmemeyi, uğraşırsam başarabileceğimi ve en güzeli ise inanmanın başarmanın yarısı olduğunu anladım.” ifadeleriyle, K26 ise “Bence %100 destek oluyor. O amaca ulaşmak için daha çok güçleniyorsunuz. Örnek olarak, özgür bir hayat istedim herkesten bağımsız olmak istedim kendi ayaklarım üzerinde durabilmem için para kazanmam lazımdı işe girdim. Kendimi bilgisiz hissettim. Sınava girdim eğitim hayatına başladım. Daha özgür olayım gezeyim dedim daha fazla çalışıp iş hayatında daha bilgili olup daha çok para kazanmaya başladım ve şu an boş vakitlerimde motorumla il il geziyorum.” şeklinde açıklamıştır.

Bu kategoride katılımcıların tümü hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamının başarıya önemli katkısının olduğunu belirtmişlerdir.

Zorluklara Karşı Mücadele

Araştırmanın bu kategorisinde hayatı anlam ve amaç üzere yaşamının zorluklara karşı mücadele etmede katkısıyla ilgili katılımcıların görüşlerine müracaat edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu katkısı olduğunu ifade etmişlerdir:

“Destekliyor, vazgeçmiyorum. Bir amaç uğruna yaşıyorsak o zaman hayatın tadına varıyoruz.” (K1)

“Hayatın amacı demek hayal kurmak demektir. Hayali gerçekleştirmek için mücadele etmek gerekir. Allah her zorlukla beraber kolaylık olduğunu bildiriyor. Hayale ulaşma inancı insanı zorluklara karşı ayakta tutuyor.” (K2)

“İnsanın zaman zaman zorlandığı belki de pes etmek üzere olduğu zamanlarda özellikle de hedefleriniz çok büyükse, sığınacak bir liman ihtiyacı oluyor. Ve hayat amacım beni her daim ayakta tutuyor.” (K3)

“Evet etkiliyor. Zorlukları gördükçe o zorluklardan daha güçlü olduğumu hatırlıyorum. Daha güçlü daha hırslı oluyorum ki zorluklara karşı mücadele edebileyim. Hayatımı amacına ulaştırabileyim.” (K23)

Katılımcılardan K14 zorluklarla mücadelede hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamının kendisine pek de yardımcı olmadığını, K20 hiç katkısının olmadığını, K18 zorluklarla mücadelede sadece kendi kendine yardımcı olduğunu, K19 anlam ve amaç uğruna olan durumun kişiyi mücadeleye zorladığını ve zorluklara neden olduğunu belirtmişlerdir. K9 konuyu farklı bir yorum getirmiş ve düşüncesini şöyle ifade etmiştir: “Bunu tam olarak kestiremiyorum. Yılmayan bir inadım var ve bunun kaynağı anlam ve amaçlardan mı kaynaklanıyor. Yoksa aciz zihnimin ilkel bir dürtüsü mü ayırt edemiyorum.”

Araştırmanın bu kategorisinde katılımcıların çoğunluğu hayatı anlam ve amaç üzere yaşamının zorluklarla mücadelede katkısını olduğu yönündedir.

Mutluluk

Çalışmanın ikinci temasının son kategorisinde katılımcılara hayatı anlam ve amaç üzerine yaşamın

bireylerin mutlu ve huzurlu olmasında katkısının olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılardan K23 dışındaki katılımcılar katkısının olduğunu belirtmişlerdir. Ancak K20 bazen yıkıcı bir etkisinin de olabileceğini “Bazen yapıcı bazen amacı yerine getirememek hissi veya amaca ulaşamayacağını hissetmek yıkıcı olabiliyor.” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan bazıları konuyla ilgili düşüncelerini şekilde açıklamıştır.

“Hayatta anlama ve amaca gidilen yolda meşakkatler yaşansa da o acı insana dinginlik veriyor. Kim olduğunu imtihanın kimden geldiğini hatırlatıyor. Dolayısıyla mutlu ve huzurlu olmada hayatın anlam ve amacı önemli ölçüde etkilidir.” (K2)

“Tabi ki vardır. Çevremizde de örnekler vardır. Belli bir amacı ve hedefi olmayan kişiler her zaman sıkıntılı ve huzursuz olur. Hiçbir işleri rast gitmek çünkü bir amacı veya hedefi yoktur. Ama olan kişilere baktığımızda o amaç ve hedef uğruna çalışırken sonucunda başaracağını bildiği için daima içi rahat mutlu ve huzurlu olur.” (K3)

“İnsan mutsuz olduğu zamanlarda bile amacını hatırlayarak mutlu olmayı başarabilir.” (K13)

“Kişi nasıl ruhsal sıkıntılarını ibadet ederek giderebiliyorsa bu ibadet ve iman sonucu mutluluğu ve huzuru elde eder. Kişinin yapmış olduğu ibadetler ruha ferahlık getirir, mutlu olmasını sağlar. Hayatın anlam ve amacı kişinin mutlu olmasında katkı sağlar. Biz evrenin süsüüz. Bütün evren bizim için yaratıldı.” demiş Sadettin Ökten. Bu doğrultuda insanoğlu imanı sayesinde hayatın anlam ve amacına ulaşır. Kendisinin bu koca dünyada ne için var olduğunu anlar.” (K17)

“Katkısı çoktur. Hayatımızda bir anlam ve amaç olsun ki hayallerimizin peşinden gidebilelim. O amaca göre o hayalleri düşünüp daha çok hırslanalım daha çok güçlenelim ve hayalimize ulaştığımızda dönüp arkaya baktığımızda neleri başardığımızı görüp gücümüzün farkına varalım. Mutlu olalım.” (K24)

Bu kategoride katılımcıların çoğunluğu hayatı anlam ve amaç ekseninde yaşamının kişinin mutlu ve huzurlu olmasında önemli katkısı olduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 6. Kod Bulutu

Tartışma

Literatürde hayatın anlam ve amacına yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. 2017 yılında Seyrek ve Ersanlı'nın üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada katılımcıların %66'sı, Yıldız'ın 2020 yılındaki çalışmasında öğrencilerin %41'i, Çolak'ın 2023 tarihli çalışmasında katılımcıların %77'si hayatın bir anlam ve amacı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. 2014 yılında Akgül'ün üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarından biri olan hayatına anlam veren insanlarda kişisel inanç ve değerlerinin güçlü olduğu tespiti önemlidir. Ayrıca

çalışmada hayatın anlam ve öneminin ruhsal açıdan bireyi nasıl güçlü kıldığı ortaya konulmaktadır. Aydoğan'ın 2019 tarihli araştırmasının sonuçları, öğrencilerin %30'unun hayatın anlamını etkileyen en önemli faktörlerden birinin din olduğunu ifade ettiklerini göstermektedir. Buna ek olarak, hayatı anlamlandırma sürecinde rol modellerin seçimi ve dini hükümlerin belirleyici bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin anlam arayışında dini referansların ve modellerin güçlü bir yapı taşı işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Çalışmada, dinin bireylerin yaşamlarına rehberlik etme, değer sistemi oluşturma ve varoluşsal sorulara yanıt aramada nasıl bir rol oynadığı kapsamlı bir analizle ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Yine 2019 yılında Kuruçay'ın yapmış olduğu araştırma sonuçları, katılımcıların büyük bir bölümünün hayatın anlamını dini değerler ile ilişkilendirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, dini değerlerin varoluşsal anlam arayışlarına katkı sağladığını ve bu değerlerin hayatın anlamına yönelik algılarını şekillendirdiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, iyi bir aileye sahip olmanın da hayatı anlamlandırma üzerinde belirgin bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Aile faktörünün, bireylerin anlam arayışında güven, aidiyet ve değer hissi sağladığı, dolayısıyla varoluşsal anlamın inşasında destekleyici bir unsur olarak rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma, bireylerin manevi ve ailevi değerleri yaşamın anlamına katkıda bulunan temel bileşenler olarak gördüğünü vurgulamaktadır. Çalışma sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Çolak'ın çalışmasında katılımcıların çoğunluğu hayatın anlam ve amaç üzerine yaşamın üretkenlik, başarı ve zorluklarla mücadelede destekleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca 2002'de Öngen'in ve 2019'da Yiğit'in lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarda zorluklarla mücadelede hayatı anlam ve amaç temelli yaşamın önemini göstermektedir. 2018 yılında Öztürk'ün araştırmasının bulguları, hayatın anlamı ile depresyon ve umutsuzluk arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymakta ve bu ilişkinin varoluşçu yaklaşım çerçevesinde nasıl yorumlanabileceğine dair kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Araştırma bu çalışmada zorluklarla mücadele bulgularıyla uyumludur. 2012 yılında Yapıcı'nın araştırması, 2022'de Kandemir'in çalışması ve Çolak'ın yüksek lisans tezi araştırması gençlerin çoğunluğunun hayatlarını din ve değerler doğrultusunda yaşadıklarını göstermektedir. Bu sonuçlar bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. 2019'da Kulu'nun araştırmasında dini başa çıkma stratejilerinin yaşam memnuniyeti ve anlam arayışıyla istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, bireylerin dini başa çıkma yaklaşımlarını benimsemelerinin, yaşam memnuniyetine ve anlam arayışına katkı sağladığı tespit edilmiştir. Battista ve Almond 1973 yılında yaptıkları çalışmada hayatı anlam üzerine yaşamın yaşamdan tatmin olmayı desteklediğini, Steger, Oishi ve Kashdan'ın 2009 yılında yaptıkları araştırmalarında ve Vural'ın 2021 yılındaki doktora çalışmasında anlam ve amacın mutlu olmada katkısını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmaların bulguları da bu çalışmanın bulgularından biri olan hayatın anlam ve amacına yönelik yaşamın bireyleri tatmin ve mutlu olmalarına yardımcı oldukları bulgusunu desteklemektedir.

SONUÇ

Hayatın anlam ve amacının ontolojik düzlemde konumlandırılması, insan varoluşunun temel bir yönünü oluşturur. Dijitalleşme çağında, hızın ve hazın yoğun olarak yaşandığı modern dünyamızda, hayatın anlam ve amacına dair bir uzaklaşma eğilimi gözlemlenmektedir. Bu araştırma günümüz gençlerinin hayatın anlam ve amacını belirleme süreçlerini anlamak için yapılmıştır. Çalışmada Karabük Üniversitesinde eğitim gören, farklı bölümlerden, 18-23 yaş aralığında bulunan ve 15'i erkek, 11'i kadın öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Araştırma, gençlerin hayatın anlamını ve amacını farklı temellere dayandırdıklarını ve bunun genellikle doğal bir içgüdü olduğunu ortaya koymaktadır. Katılımcıların bazıları için dini inancın hayatın anlam ve amacını belirlemede önemli bir rolü bulunmaktadır. Bazı katılımcılar dinin rehberliğinden yararlandıklarını ve onun hayatlarında belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak, bazıları dinin belirleyici olmadığını, akıl ve sevginin asıl önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu, gençler arasında hayatın anlamını ve amacını belirleme sürecinde dinin rolünün farklı algılandığını göstermektedir. Araştırmanın diğer bir bulgusu ise gençlerin aile ve çevrenin de hayatın anlam ve amacını belirlemede etkili olduğudur.

Değerleri belirleme kategorisinde, katılımcıların üçte biri dini önemli bir aktör olarak görmüş, diğer bir kısmı ise sosyal çevrenin etkisini önemsemmiştir. Araştırma bulguları, gençlerin hayatın anlam ve amacını belirleme sürecinde aile, çevre, bireysel tercihler, deneyimler ve değerler gibi faktörlerin karmaşık bir etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, gençlerin bu süreçte çeşitli durumlardan

etkilendiğini ve kendi değer sistemlerini oluştururken farklı kaynaklara başvurduklarını göstermektedir. Dolayısıyla gençlerin hayatın anlam ve amacını belirleme sürecinde dini, sosyal çevreleri ve bireysel tercihleri de içeren çoklu etkenleri göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Araştırmanın ikinci teması olan "Hayatın Anlam ve Amacının Gençlere Katkısı" altında motivasyon, üretkenlik, kararlılık, özdenetim, öz-düzenleme, başarı, zorluklarla mücadele ve mutluluk olmak üzere sekiz kategoride analiz yapılmıştır. Bu kategoriler üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, gençlerin büyük çoğunluğunun hayatlarını anlam ve amaç üzerine yaşamanın, motivasyon, üretkenlik, kararlılık, özdenetim, öz-düzenleme, başarı, zorluklarla mücadele ve mutluluk gibi alanlarda önemli katkıları olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, gençlerin yaşamlarına anlam ve amaç yüklemenin, genellikle olumlu sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Anlam ve amaç odaklı yaşam tarzının, gençlerin motivasyonunu artırması, üretkenliklerini desteklemesi, kararlılık düzeylerini güçlendirmesi, özdenetim ve öz-düzenleme becerilerini teşvik etmesi, başarılarını artırması, zorluklarla daha etkin bir şekilde mücadele etmelerini sağlaması ve genel olarak mutluluk seviyelerini artırması gibi olumlu etkileri bulunmaktadır. Sonuç olarak anlam ve amaç odaklı yaşam tarzının gençler üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (1997) *Yaşamın anlam ve amacı*. (K. Şipal, Çev). Say yayınları.
- Akalın, Ş. H. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Akıncı, A. (005) Hayata anlam vermede dinî değerlerin ve din öğretiminin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi* 3/9, 7-24.
- Aydoğan, Z. (2019). *Ergenlere yönelik din eğitiminde hayatın anlamı (İmam hatip liseleri düzeyinde örneği)*. (Tez No. 589312) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Akgül, Ö. (2014). *Hayatı anlamlandırmada inancın ve kişisel değerlerin rolü (ruh sağlığı çalışanları ve öğrencileri örneği)*. (Tez No. 366908) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Ayverdi, İ. (2005). *Misalli büyük Türkçe sözlük*. Kubbealtı Neşriyatı.
- Battista, J.&Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 36/4, 409-427.
- Çolak, V. (2023). *Ortaöğretim öğrencilerinin hayatın anlamına yönelik tutumları: Anadolu imam hatip lisesi ve diğer lise öğrencileri arasında bir karşılaştırma (Erzurum ili örneği)*. (Tez No. 79020) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Iğdır Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Ebu'l-Fadl Cemalüddin Muhammed b. Mükerrrem İbn Manzur. (1997). *Lisânü'l-arabi'l-muhit*. Dâru'l-Fikr.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayınları.
- Ekşi, F. vd. (2019). Yaşamın anlamı ve yaşamın amacı değişkenlerinin ölüm kaygısını yordamaları üzerine bir model denemesi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 72-84.
- Holm, N. G. (2007). *Din psikolojisine giriş*. İnsan Yayınları.
- Kandemir, S. (2022). Lise öğrencilerinin İslam inanç esaslarını benimseme düzeyleri üzerine bir araştırma. *Kocatepe İslami İlimler Dergisi* 2, 354-379.
- Kulu, F. (2019). *Ergenlik döneminde dini başa çıkma ve anlam arayışı*. (Tez No. 591408) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Kuruçay, Y. (2019). *Ergenlerde dindarlık ve hayatın anlamı arasındaki çok yönlü ilişki üzerine bir araştırma*. (Tez No. 596800) (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Leontiev, D. (2005). Three facets of meaning. *Journal of Russian and East European Psychology* 43/6, 45-72.
- Öztürk, A. H. (2018). *Varoluşçu bakışa göre hayatın anlamı ve amacının depresyon ve umutsuzlukla ilişkisi*. (Tez No. 524744) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Pınarbaşı, G. (2021). New age inancı ve uygulamalarından astrolojinin facebook dolayımı anahtar kelimelerle içerik analizi (2018-2019). *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(1), 67-89

- Reber, A. S. (1985). *The Penguin dictionary of psychology*. Penguin Books.
- Steger, M. F. vd. (2006). “The Meaning in life questionnaire: assessing the presence of and search for meaning in life”. *Journal Of Counseling Psychology* 1/53, 80-93.
- Seyrek, Ö. D.& Ersanlı, K. (2017). Üniversite öğrencilerinde yaşamın anlamı ile psikolojik esneklik arasındaki ilişki. *Electronic Turkish Studies*, XII, 4, 143-162.
- Şentürk, H. & Yakut, S. (2014). Hayatın anlamı ve din. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 33, 45-60.
- Vural, M. E. (2021). *Hayatın anlamı, dindarlık ve ruh sağlığı ilişkisi: bir karma yöntem araştırması*. (Tez No. 698175) (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Ulusal Tez Merkezi).
- Wehmeier, S. (1994). *Oxford wordpower dictionary*. Oxford University Press.
- Yalom, I. (1999) *Varoluşçu psikoterapi*. (Z. İyidoğan Babayigit, Çev). Kabalcı Yayınları.
- Yapıcı, A. (2012). “Modernleşme-sekülerleşme sürecinde türk gençliğinde dinî hayat: meta-analitik bir değerlendirme”. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12, 1-40.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, R. (2020). Hayatı anlamlandıran temel kurumlar: Aile sistemleri teorisi temelinde niceliksel bir araştırma”. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 239-262.

